

DRVO ŽIVOTA

Poluvekovni stvaralački trag našeg sugrađanina otkrio nam je pozamašno delo nastajalo u iskrenom ambijentu velikog entuzijaste.

Majstor u rukama i umetnik u duši FERENC BOŽIK (Bozsik Ferenc) je u poluvekovnom stvaralačkom opusu načinio veliku zbirku umetničkih dela, najviše skulptura u drvetu i rasprostrio ih širom sveta praveći svojevrsnu mrežu čiji je fokus ili ukrštanje upravo u njegovom prepoznatljivom domu. Kada se dalekih šezdesetih godina prošlog stoleća upoznao sa subotičkim vajarem akademskog obrazovanja Gaborom Almašijem možda i nije bio svestan da je upao u zamku stvaralačkog sveta jednom inficiran i tu ostao večno zaražen ne uspevajući nikako da se sa tog puta i usuda i pomeri. Jedna poklonjena rezbarena drvena ploča Almašijeva sa posleratne izgradnje nove nam domovine koja i danas zauzima počasno mesto u domu Božika, kao arbitar sa mnogo muških atletskih likova motri na umetnikovo stvaralaštvo. Upravo to delo čini se prenelo je svu onu stvaralačku upornost, nadanje i što ne reći već pomenuti entuzijizam tako neophodan svakom umetniku, potajno kontrolišući kao kakav etalon šta to pod rukama Božika nastaje. Jednom očvrsla veza učitelja i učenika trajala je do Almašijeve smrti i često se pretvarala u komunikaciju i svojevrsan razgovor između njihovih dela. Tako se na jednom predlošku nalaze izrađena dva ista ornamenta, ali samo na prvi pogled. Sam Božik samokritički govori kako je onaj sa leve strane nežniji i topliji sa uočljivo blagim linijama Almašijev, dok je onaj drugi nikako drugačiji, njegov, ali da mu je ova neobična trka i provera u njegovom stvaralačkom hodu mnogo značila. Razvijajući se godinama u prepoznatljivog stvaraoca shvatio je da je njegova komunikacija sa okolinom ona u kojoj je apsolutna borba sa zlom koje se nanosi prirodi dostojan pokretač i inspiracija koja ga nagoni da se tom zlu bez ostatka suprotstavi. To zlo stvoreno upravo ljudskim nemarom u delu Ferenc Božika dobilo je dostojnog protivnika koji se lepotom i umetnošću bori. Pomor riba, naftne mrlje, ptičja zaraza, nekontrolisani lov, jednom rečju ma kakvo uništavanje prirode i životinja pa samim tim i čoveka direktno i brzo inspirišu drvodelju da gotovo na najbližem drvenom predlošku ponudi odgovor, naravno stvaralački u pokušaju da to zlo i zaustavi. Tako je

PTICA prva i osnovna inspiracija sa kojom je počinjao i od koje nikada nije odustajao, tema u kojoj je stvorio možda svoja ponajbolja dela. Tako ptica u najrazličitijoj formi dominira i u jatima njegovog doma. U gnezdu sa ptićima ili usamnjenom, sa raširenim ili slomljenim krilima, podignute ili umorne glave, otvorenog ili mrtvog kljuna, često otežalog perja natopljenog naftom, odnosno ljudskim đubretom koja više poleteti neće, ali uvek i opet ptica kao simbol slobode i uzdizanja. Upravo taj uzlet ka nebu vodio je preko ptice Božika kroz umetnički let sve ove godine, čineći da njegovo stvoreno delo bude u potpunom dosluhu i harmoniji sa prirodom, u činu u kojem je umetnik od prirode, tj. od drveta razgranatog i natopljenog, čornovitog i odbačenog uklanjao samo ono suvišno, tek ponekada dodavao ponešto formirajući figuru estetski slobodnu, osetne unutrašnje snage. Ovo je i najčešći stvaralački postupak u kojem se autor spaja sa prirodom u obostranom milovanju, stvaralačkom činu nakon čega nastaje delo trajne vrednosti i iskrenog zračenja. Tako su nastale Božikove ptice, ali i ribe te bik kao arhetipski motivi čvrstog opredeljenja. Sve učeći od sjajnog majstora Gabora Almašija sa kojim je ne samo drugovao već i kritički stvarao novo delo, pokušavajući da dosegne njegove stvaralačke okvire. Ipak u odnosu na svog učitelja Božik je svoja najbolja dela načinio minimalnim intervencijama pokušavajući da sledi liniju i estetiku te iste prirode, nagoveštavajući svojim tananim prisustvom suštinu i biće dela bez želje da dublje zagradi po njoj, već ostavi nešto što bi smo mogli smatrati produžetkom života. To je i suština umetnikovog stvaralaštva oslonjenog na zabrinutosti nad životom onih nemoćnih. Umetničko sazrevanje Ferenc Božika, nikad nasilno, uvek kooperativno dokazivano na mnogim izložbama i umetničkim kolonijama, potvrđivano je nagradama. Svoj estetski pristup umetničkom delu Božik vodi kroz oporu realnost koja nikako nije sladunjava već uglavnom gruba i naborana sa razbacanim kracima, bilo da je to njegova arhetipska ptica, riba ili bik, ali i kornjača, ženski torzo ili već nešto drugo. Konačno ovaj daroviti stvaralac koji je imao sreću da se sretne sa sjajnim učiteljem i da svoj talenat pretoči u vredno i trajno delo sigurno je svojim opusom dokazao da je njego stvaralaštvo pre svega u drvetu, zapravo njegovo DRVO ŽIVOTA. Upravo sve gore izrečeno i čini celovitu i čvrstu retrospektivnu izložbu Ferenc Božika sa preko stotinu eksponata profesionalno postavljenih u Galeriji Otvorenog univerziteta. Ovu izložbu, uz zvuke izvorne mađarske muzike otvorili su Ferenc Deak (Deák Ferenc) i Mile Tasić, u prepunom galerijskom prostoru.